

13823

TANÁCSOK KÖZLÖNYE

XXXI. ÉVFOLYAM,
10. SZÁM

1982. ÁPRILIS 15.
ÁRA: 10,— Ft

TARTALOM

Szám	Tárgy	Oldal
1982. évi 4. tvr.	Törvényerejű rendelet A természetvédelem	221
8/1982. (III. 15.) MT rend.	Minisztertanácsi rendelet A természetvédelemről szóló 1982. évi 4. számú törvényerejű rendelet végrehajtása	227
1/1982. (III. 15.) OKTH	Rendelkezés A védett és fokozottan védett növény- és állatfajok, egyedi értéke, a fokozottan védett barlangok körének megállapítása, valamint egyes védett állatfajokkal kapcsolatos korlátozások és tilalmak alóli felmentések	235

Törvényerejű rendelet

A Magyar Népköztársaság Elnöki Tanácsának
1982. évi 4. számú

törvényerejű rendelete
a természetvédelemről

I. fejezet

Általános rendelkezések

1. § E törvényerejű rendelet célja, hogy a természetvédelem hagyományait megőrizve, eredményeit továbbfejlesztve, az emberi környezet védelme érdekében egyes természeti értékek különleges oltalmának, megőrzésének és fenntartásának alapvető szabályait megállapítsa.

2. § A természetvédelem feladata, hogy

a) a különleges oltalmat igénylő és az emberi környezet védelme érdekében föld-, víz-, növény- és állattani, tájképi vagy kultúrtörténeti szempontból, illetőleg más közérdekből *védelemre* érdemes természeti tájak, területek és tárgyak, vadon élő növény- és állatfajok (a továbbiakban együtt: természetvédelmi érték) körét megállapítsa,

b) a természetvédelmi értékeket veszélyeztető jelenségek okait feltárja,

c) a természetvédelmi értékek károsodását megelőzze, elhárítsa, a bekövetkezett károsodást csökkentse, vagy megszüntesse,

d) a természetvédelmi értékeket a jelen és jövő nemzedék számára megőrizze, azokat szükség szerint helyreállítsa, tervszerű fenntartásukat biztosítsa.

3. § (1) A természetvédelem érdekeit a népgazdasági tervezés és szabályozás, továbbá a gazdasági döntések és a hatósági intézkedések során figyelembe kell venni.

(2) A természetvédelmi követelményeket a táj jellegét, természeti állapotát megváltoztató vagy befolyásoló tervezés (területrendezés, létesítmény elhelyezése stb.) során a társadalmi, a népgazdasági célkitűzésekkel összhangban kell érvényre juttatni.

4. § Gondoskodni kell arról, hogy a természetvédelem célkitűzéseit az egész társadalom megismerje és tevékenyen vegyen részt azok megvalósításában. Ennek érdekében:

— biztosítani kell, hogy az állampolgárok a természetvédelemmel összefüggő alapvető ismereteket és feladatokat a közoktatás, ismeretterjesztés és tájékoztatás útján megismerjék.

— az állami, társadalmi szervek a természetvédelmi feladatok megvalósítása során kérjék, igényeljék a lakosság közreműködését, gondoskodjanak a társadalom öntevékeny részvételének megszervezéséről.

5. § A Magyar Népköztársaság a természetvédelmet nemzetközi szerződések keretében való együttműködéssel is elősegíti.

II. fejezet

A természetvédelem részletes szabályai

A védetté nyilvánítás

6. § (1) A természeti érték különleges oltalma a védetté nyilvánítással jön létre.

(2) A barlangok e törvényerejű rendelet alapján védettek. Barlang védettsége jogszabályban meghatározott esetben feloldható.

(3) Növény- és állatfajok valamint tájak, területek és más természeti tárgyak védetté nyilvánításáról jogszabályban kell rendelkezni.

7. § (1) Ha a természeti érték megóvásához kiemelkedően fontos társadalmi érdek fűződik és annak oltalma csak különleges intézkedésekkel biztosítható, azt, vagy annak meghatározott részét fokozottan védetté kell nyilvánítani.

(2) A fokozottan védetté nyilvánításról és a különleges intézkedésekről jogszabályban kell rendelkezni.

8. § A védettséget, illetőleg a fokozott védettséget meg kell szüntetni, ha annak indokai többé nem állnak fenn.

9. § A természetvédelmi érték megóvását szolgáló szabályok megtartása minden jogi személynek, jogi személyiséggel nem rendelkező szervezetnek és állampolgárnak kötelessége.

Természeti területek védelme

10. § (1) Védetté kell nyilvánítani az emberi környezet védelme, valamint a növény- és állatfajok megóvása érdekében, továbbá tudományos, kulturális, gazdasági vagy más közérdekből arra érdemes tájat, területet, földtani képződményt és szelvényt, felszínalaktani képződményt, talajszelvényt és vizet (a továbbiakban együtt: természeti terület), ha annak megóvása másként nem biztosítható. Indokolt esetben védetté nyilvánítható a barlang felszíni területe is.

(2) A védetté nyilvánított természeti terület, valamint a barlang (a továbbiakban együtt védett természeti terület) az azon megvalósuló természetvédelmi célnak megfelelően

- nemzeti park,
- tájvédelmi körzet,

- természetvédelmi terület,
  - természeti emlék
- lehet.

11. § Tilos a védett természeti terület jellegét és állapotát a természetvédelmi célokkal ellentétesen megváltoztatni.

12. § (1) A védetté nyilvánított mezőgazdasági rendeltetésű területek mezőgazdasági hasznosítását a védelem céljával összeegyeztethető módon biztosítani kell.

(2) Fokozottan védetté nyilvánított területen levő mezőgazdasági rendeltetésű föld a természetvédelem érdekében a mezőgazdasági művelésből kivonható.

13. § (1) Védett természeti területen a vadászat és halászat (horgászat) korlátozható, illetve megtiltható.

(2) Védett természeti területen telekalakítási tilalom, építési tilalom és korlátozás, továbbá használati korlátozás rendelhető el.

(3) Védett természeti területen levő külterületi ingatlan elidegenítése esetén a Magyar Államot elővásárlási jog illeti meg.

14. § A védett természeti terület fenntartása során — a védettség céljával és a termelés érdekeivel összeegyeztethető módon és mértékben — biztosítani kell annak tudományos tanulmányozását, továbbá oktatási, közművelődési, ismeretterjesztési és idegenforgalmi célból való bemutatását.

15. § A védett természeti területet meg kell jelölni és fel kell hívni a figyelmet annak védettségére, valamint a főbb korlátozó rendelkezésekre.

16. § A védett természeti területek őrzése, megóvása, továbbá károsításának megelőzése érdekében természetvédelmi örök alkalmazhatók. A természetvédelmi ör egyenruha és szolgálati jelvény viselésére, valamint szolgálati löfegyver viselésére és használatára jogosult.

Növény- és állatfajok védelme

17. § Tudományos, kulturális vagy más közérdekből védetté nyilváníthatók

- az arra érdemes vadon élő növény- és állatfajok,
- a vadon élő növény- és állatfajok társulásai,
- a különleges értéket képviselő növénytelepítések és egyes növények,
- a kiveszőfélben levő ősi hazai házi állatfajták.

18. § (1) Védetté kell nyilvánítani a vadon élő növény- és állatfaj jellegzetes termőhelyét, illetőleg élőhelyét is, ha a faj megóvása másként nem biztosítható.

(2) Jogszabályban a védett természeti területen található külön meghatározott növényfaj és — a vadászható és halászható fajok kivételével — állatfaj védelme is elrendelhető.

(3) A (2) bekezdésben meghatározott védelem legfeljebb a terület védettségének fennálltaig érvényes.

19. § Az ország területére hazánkban nem honos vadon élő növény- és állatfajt csak engedéllyel szabad betelepíteni.

III. fejezet

A természetvédelmi bírság. Védett állat kártételeinek megelőzése

A természetvédelmi bírság

20. § (1) Az a jogi személy vagy jogi személyiséggel nem rendelkező más szervezet, amely tevékenységével vagy mulasztásával

a) védett természeti területen a védelem céljával össze nem egyeztethető tevékenységet folytat,

b) védett természeti területet vagy területrészt jogellenesen megváltoztat, átalakít, megrongál, elpusztít vagy más módon károsít,

c) védett növény- vagy állatfaj egyedét — jogellenesen — gyűjti, birtokban tartja, kikészíti, értékesíti, külföldre juttatja, károsítja, elpusztítja, továbbá élettevékenységében jelentős mértékben zavarja

természetvédelmi bírságot köteles fizetni.

(2) A bírság mértékéről és kiszabásának módjáról jogszabály rendelkezik.

(3) A természetvédelmi bírságból származó bevételeket természetvédelmi feladatok megvalósítására kell fordítani.

Védett állat kártételeinek megelőzése

21. § Védett állatfaj egyede kártételeinek megelőzéséről, illetőleg csökkentéséről az érintett ingatlan tulajdonosa (kezelője, használója), valamint a vadászatra és halászatra jogosult a rendes gazdálkodás körének megfelelő mértékben köteles gondoskodni. Ha a kártétel ily módon nem előzhető meg, kérheti az illetékes természetvédelmi hatóság intézkedését.

IV. fejezet

A természetvédelem irányítása és szervezete

22. § A természetvédelmi tevékenység központi irányítása, összehangolása és ellenőrzése az Országos Környezet- és Természetvédelmi Hivatal (a továbbiakban: OKTH) elnökének feladata, aki e tevékenysége ellátásában támaszkodik a társadalom részvételére.

23. § A természetvédelem anyagi feltételeiről a Minisztertanács gondoskodik.

V. fejezet

Záró rendelkezések

24. § A természetvédelem érdekében kiemelkedő tevékenységet folytató személyek és kollektívák elismerésben részesíthetők.

25. § A természetvédelem népszerűsítése érdekében évenként „Madarak és fák napját” kell rendezni.

26. § Kártalanításnak csak védett mezőgazdasági ingatlan esetében elrendelt korlátozás miatt van helye. A kártalanítás részletes szabályait a Minisztertanács állapítja meg.

27. § (1) Ez a törvényerejű rendelet 1982. július hó 1. napján lép hatályba; egyidejűleg a természetvédelemről szóló 1961. évi 18. számú törvényerejű rendelet és az azt módosító 1977. évi 23. számú törvényerejű rendelet hatályát veszti.

(2) E törvényerejű rendelet hatálybalépésével egyidejűleg a szabálysértésekről szóló 1968. évi I. törvénynek az 1979. évi 10. számú törvényerejű rendelettel módosított 83. § (2) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(2) Helyszíni bírság kiszabására — jogszabály által meghatározott körben — a rendőrség, a határőrség, a tanács szakigazgatási szerve, valamint a természetvédelmi hatóság részéről eljáró és erre felhatalmazott, továbbá a felügyelet részéről eljáró személy jogosult.”

(3) E törvényerejű rendelet végrehajtásáról a Minisztertanács gondoskodik.

Losonczi Pál s. k.,
a Magyar Népköztársaság
Elnöki Tanácsának
elnöke

Katona Imre s. k.,
a Magyar Népköztársaság
Elnöki Tanácsának
titkára

Indokolás

a természetvédelemről szóló törvényerejű rendelet tervezetéhez

Általános indokolás

Magyarországon a természetvédelmi tevékenységet az 1879-ben alkotott első erdőtörvény alapozta meg, majd ez a munka az erdőkről és a természetvédelemről szóló 1935. évi IV. tc. rendelkezései alapján folytatódott 1961-ig. A felszabadulás után a társadalmi és gazdasági viszonyokban bekövetkezett alapvető változások, a természetvédelem jelentőségének növekedése, a természetvédelmi tevékenység bővülése következtében vált szükségessé a szabályozás korszerűsítése, így került sor a természetvédelemről szóló 1961. évi 18. számú törvényerejű rendelet megalkotására.

Ez a jogszabály hosszú időn át megfelelő keretet biztosított a természetvédelmi tevékenység számára és elősegítette értékeink megóvását. A magyar természetvédelem jelentős eredményeket ért el. Oltalom alá került csaknem valamennyi vadon élő madár-, számos ritka vagy veszélyeztetett egyéb gerinces állatfaj. Jelentős intézkedések szolgálták a kipusztulással fenyegetett fajok élőhelyeinek védelmét is.

Az elmúlt 20 év alatt nagy mértékben növekedett a társadalom igénye a természeti környezet iránt. A természetvédelmi tevékenységnek ezért túl kellett lépnie a természeti ritkaságok és különlegességek megóvásán és olyan természeti értékekben gazdag területeket és tájrészeket is védelem alá kellett helyezni, amelyek a felüdülést, a megnövekedett szabadidő hasznos eltöltését is szolgálják. E törekvés eredményeképpen a természetvédelem alatt álló területek kiterjedése jelentősen megnőtt, 1980-ra meghaladta a 400 ezer hektárt.

A társadalmi-gazdasági fejlődés eredményeképpen napjainkra a természetvédelem feltételei jelentősen megváltoztak. Az eltelt két évtized alatt népgazdaságunkban jelentős változások mentek végbe. A népgazdaság szektorainak átrétegződése, új iparágak kifejlődése, a mezőgazdasági termelésben az iparszerű technológiák megjelenése, a vegyi anyagok széles körű alkalmazása új feladatokat és — a jelenleg hatályos természetvédelmi joganyagban nem biztosított — védelmi módszereket indokolnak.

Gazdasági fejlődésünk alapvetően kedvező hatásai mellett jelentkeztek annak nem kívánatos következményei is, a védett természeti területeket, növény- és állatfajokat veszélyeztető hatások megsokszorozódtak.

1961. óta nagymértékben megnőtt a természetvédelem szerepe és jelentősége, bizonyos mértékben módosultak céljai is. Ma már nem a védelem

alatt álló területek állományának jelentős növekedése az elsődleges cél, hanem a védett értékek hatékony megőrzésére, fenntartására, valamint a társadalom egyre szélesebb rétegeivel történő megismertetésére kell nagyobb figyelmet fordítani.

A védelem céljai a hatályos természetvédelmi jogszabályok alkalmazásával maradéktalanul nem érhetők el.

Állami szervezeti rendszerünkben időközben bekövetkezett változások, a környezetvédelem átfogó törvény-szintű szabályozása, a természetvédelem országos irányítását ellátó szerv megváltozott, jogállása szintén a törvényerejű rendelet felülvizsgálatát indokolták.

Olyan új szabályozás kialakítása vált szükségessé, amely a megváltozott társadalmi-gazdasági feltételekhez igazodó védelemre ad lehetőséget.

A hatályos rendelkezések a természeti területek védelmére nem állapítanak meg kellően differenciált szabályokat. A természetvédelmi munka során nyilvánvalóvá vált, hogy a különböző értékű területek megfelelő védelme eltérő eszközöket igényel. Napjainkban fokozott követelmény, hogy a védelem alatt álló területek túlnyomó részén a védelem céljával összeegyeztethető módon lehetővé váljék azok mezőgazdasági hasznosítása is. Ezeket az igényeket csak olyan differenciált szabályozással lehet kielégíteni, amely a természetvédelmi szempontból kiemelkedő értékekre szigorúbb előírásokat állapít meg.

Az elmúlt időszakban megnőtt annak a felismerésnek a súlya, hogy a környezetvédelem — és ezen belül a természetvédelem — érdekeit sértő cselekményekkel szemben fokozott felelősségvonnás szükséges. Az új szabályozás ezt az igényt a természetvédelmi bírság bevezetésével és a helyszíni bírságozás lehetőségének — természetvédelmi szabálysértések esetére történő — kiterjesztésével kívánja szolgálni.

A természetvédelem tapasztalatai azt is megmutatták, hogy a természetvédelmi célok csak a társadalom hatékony közreműködésével valósíthatók meg. Az új szabályozás ezért gondoskodik arról, hogy a természetvédelem célkitűzéseit az egész társadalom megismerje, és tevékenyen vegyen részt azok megvalósításában.

Részletes indokolás

Általános rendelkezések

(1—5. §)

1. Az élővilág kialakulásának természetes fejlődése során olyan gazdag változatok jöttek létre, amelyeket az ember gazdasági tevékenysége so-

rán még töredékeiben is alig hasznosított és pótolhatatlan tartalékokat jelentenek a jövő számára.

A természetvédelem olyan sokoldalú tevékenység, amely hazánk természetesen kialakult értékeit, szépségeit hivatott óvni a jelen és a jövő társadalma érdekében.

Hazánkban a természetvédelem nagy múltra tekint vissza, eredményei számottevőek. A tervezet ezért a szabályozás egyik céljaként ezek megőrzését, továbbfejlesztését jelöli meg. (1. §).

2. A tervezet a természeti környezet különleges értékeit feltáró és megóvó természetvédelmet elhatárolja a természet védelmétől, mint szélesebb fogalomtól. A természetvédelem fogalmi körébe az emberi környezet alkotó elemei közül a föld, a víz, az élővilág és a táj védelme körébe tartozó olyan tárgyakat von, amelyek számára különleges oltalmat kell biztosítani. Ezek a természeti tájak, területek és tárgyak, továbbá a növény- és állatfajok közül azok, amelyek védelme, tervszerű megóvása, megőrzése és fenntartása az emberi környezet védelme szempontjából, tudományos vagy kulturális érdekből, illetőleg más közérdekből indokolt.

A természetvédelem feladata az ezeket veszélyeztető jelenségek okainak feltárása, a természetvédelmi értékek károsodásának megelőzése, elhárítása, illetve csökkentése annak érdekében, hogy azok, a jelen és a jövő nemzedék számára megőrizhetőek legyenek (2. §).

3. A természetvédelmi értékek megóvása hosszú távon a biztonságosabb gazdálkodás biológiai tartalékait is képezi. Nagy jelentősége van ezért annak, hogy a természetvédelem sajátos érdekei már a gazdasági döntések meghozatalakor — a jelenleginél nagyobb súllyal — kifejezésre jussanak és a tervező tevékenység során érvényesüljenek. Ugyanakkor a tervezet rögzíti, hogy a természetvédelmi követelményeket a népgazdasági célkitűzésekkel összhangban kell érvényre juttatni (3. §).

4. A természetvédelmi munkát nem lehet eredményesen végezni a társadalom részvétele nélkül. Az állami szervekre háruló tennivalók mellett a társadalmi szervezetek jelentős feladata annak elősegítése, hogy a természetvédelemben a lakosság öntevékenyen, társadalmi munkával is részt vegyen. Gondoskodni kell arról is, hogy az állampolgárok a természetvédelemmel összefüggő alapvető ismeretek elsajátítását már az alapfokú közoktatási intézményekben megkezdjék és a természetvédelem alapvető feladatait az ismeretterjesztés, a tájékoztatás útján megismerjék (4. §).

A természetvédelmi célok megvalósulását két- és több oldalú nemzetközi egyezmények, szerződések útján is elő kell segíteni (5. §).

II. fejezet

A természetvédelem részletes szabályai

A védetté nyilvánítás

(6—9. §)

1. A tervezet jogrendszerünkbe illeszkedő módon szabályozza a védetté nyilvánítás rendjét. A védelem hatékonyságának előfeltétele, hogy szabályai általános érvényűek, tehát valamennyi természetes és jogi személyre kötelezők legyenek. Ez úgy érhető el, ha a védetté nyilvánítás jogszabályban történik. *A tervezet — a korábbi szabályozással egyezően — továbbra is tartalmazza a barlangok törvényerejű rendelet alapján történő védettséget.*

Erre azért van szükség, mert az újonnan felfedezett barlang tudományos értéke csak később állapítható meg. Erre tekintettel a tervezet új elemként lehetőséget ad a védelem későbbi feloldására is (6. §).

2. A tervezet új fogalomként vezeti be a fokozott védettséget, amely a kiemelkedő fontosságú természetvédelmi értékek megóvásának új biztosítéka. Ezek kiemelt védelmét számos — a végrehajtási jogszabályban kimunkált — szabály biztosítja. A fokozott védettség meghatározása növény- és állatfajok esetében egyben a Büntető Törvénykönyv „Természetkárosítás” megnevezésű törvényi tényállásának alkalmazását támasztja alá (7. §).

3. A hatékony természetvédelmi munka eredményeképpen előfordulhat, hogy védett növény- és állatfajokat veszélyeztető körülményeket sikerül megszüntetni és így a faj fennmaradása biztosított, ezért a különleges oltalom további fenntartása nem indokolt. Előfordulhat ugyanakkor az is — főleg területek esetében —, hogy fontos népgazdasági érdekből egyes területek más célra történő hasznosítása miatt a védelmet meg kell szüntetni (8. §).

Természeti területek védelme

(10—16. §)

1. A tervezet az emberi környezet védelme szempontjából, továbbá a védett növény- és állatfajok megóvása miatt, valamint tudományos, kulturális, gazdasági vagy más közérdekből arra érdemes táj, terület, talaj, felszíni képződmény, földtani szelvény és víz védetté nyilvánítását rendeli el, ha azok megóvása másként nem biztosítható. Ennek megfelelően védelemben kell részesíteni hazánk ma még fellelhető jelentősebb természeti értékeit és az ember számára nélkülözhetetlen természeti környezet kedvező tulajdonságú és felüdülésre is alkalmas tájrészeit.

A barlangban levő értékek megóvásának egyik eszközként lehetővé teszi a tervezet a barlang felszíni területének védetté nyilvánítását is. A kialakult gyakorlatnak megfelelően sorolja fel a tervezet a védett természeti területek kategóriáit (20. §).

2. A természeti területek védelmével kapcsolatban alapelvként ki kell mondani, hogy tilos azok jellegének és állapotának a természetvédelmi célokkal ellentétes megváltoztatása. Ezt a szabályt azonban összhangba kell hozni a népgazdaság érdekeivel, ezért ahol arra lehetőség van, a védett területeknek védetté nyilvánításuk időpontjában fennálló hasznosítását biztosítani kell. Ugyanakkor azonban, ha kiemelkedően fontos védelmi érdekek azt indokolják, a védett terület — az erre vonatkozó jogszabályok betartásával — a művelésből kivonható (11—12. §).

3. A tervezetben biztosított lehetőség a vadászat és a halászat korlátozására, illetőleg megtiltására módot ad arra, hogy például fokozottan védett állatfajok számára meghatározott időszakban és helyen biztosítható legyen életvekenységük zavartalansága. A telekalakítási és építési tilalom, valamint egyéb használati korlátozások előírásának lehetősége pedig természeti tájaink megóvását segíti elő (13. §).

4. A természetvédelmi tevékenység nem lehet öncélú. Egyik fontos feladata, hogy a társadalom széles rétegeivel a természetvédelmi értékeket megismertesse. Ennek értelmében a tervezet a védett természeti területek tudományos tanulmányozásán túl lehetőséget teremt azok oktatási, közművelődési, ismeretterjesztési és idegenforgalmi hasznosítására is. Természetes azonban, hogy mindezek során a természetvédelmi és a termelési érdekek figyelembevételével kell eljárni. Tekintettel azonban arra, hogy olyan természetkárosító cselekmények — amelyek jelentős szankciókat vonnak maguk után — túlnyomórészt védett területeken követhetők el, indokolt a védett területek megjelölése és a főbb korlátozó rendelkezések feltüntetése (14—15. §).

5. A gyakorlati tapasztalatok alapján nyilvánvalóvá vált, hogy a jelenlegi szabályok nem teszik lehetővé a területek hatékony védelmét, és nem nyújthatnak biztosítékot az intézkedő természetvédelmi örök személyének védelmére sem. Ezért a tervezet a védett természeti területek hatékony őrzése, megóvása és a károk megelőzése érdekében a természetvédelmi őrt — a hasonló feladatokat ellátó mezőgazdasági, erdő- hal- stb. őrrrel megegyezően — egyenruha viselésére, valamint szolgálati lőfegyver viselésére és használatára jogosítja fel (16. §).

Növény- és állatfajok védelme

(17—19. §)

1. A tervezet a növény- és állatfajok védetté nyilvánítása körében elsősorban a vadon élő fa-

jokra helyezi a hangsúlyt. Emellett azonban lehetőséget biztosít jelentős értéket képviselő parkok, arborétumok, történeti nevezetességű fák stb., valamint ősi hazai házi állatfajták védelmére is (17. §).

2. Kötelezően előírja a tervezet — az ország egész területén történő védelem alá helyezés lehetőségén túl — indokolt esetben a növény- és állatfaj jellegzetes termő-, illetőleg tenyészőhelyével együtt történő védelem alá helyezését, ha a védelem másként nem biztosítható.

Lehetőséget teremt más célból védetté nyilvánított természeti területen — országosan nem védett — növény- és állatfaj védelmének elrendelésére is (18. §).

3. Az emberi beavatkozás sokszor okozhat helyrehozhatatlan kárt a természetben. Ezek megelőzésének egyik eszköze a tervezet azon szabálya, hogy engedélyhez köti a nem honos vadon élő növény- és állatfajok betelepítését (19. §).

III. fejezet

A természetvédelmi bírság. Védett állat kártételeinek megelőzése

A természetvédelmi bírság

(20. §)

A természetvédelmi értékeket károsító cselekmények szankcionálását — állampolgárok esetében — a büntetőjogi, illetőleg a szabálysértési jogszabályok lehetővé teszik. Nincs mód azonban jelenleg a jogi személyek jogellenes magatartásának megfelelő szankcionálására. Erré ad lehetőséget a tervezet, amikor a jogi személyek által is elkövethető, a természetvédelem érdekeit súlyosan sértő magatartások elkövetésekor természetvédelmi bírság kiszabását írja elő (20. §).

Védett állat kártételeinek megelőzése

(21. §)

A védetté nyilvánított állatfajok egyedei által okozott károkért a hatályos jogszabályok kártalanítást nem tesznek lehetővé. Védett állat kártételeinek megelőzése és csökkentése érdekében az érintett ingatlan tulajdonosa (kezelője, használója) is köteles eljárni. A kártétel ily módon azonban sokszor nem előzhető meg, ezért lehetőséget kellett biztosítani az érdekelteknek, hogy a természetvédelmi hatóság intézkedését kérhessék, amely köteles megfelelő segítséget nyújtani a károk megelőzése érdekében (21. §).

IV. fejezet

A természetvédelem irányítása és szervezete

(22—23. §)

A tervezet a természetvédelem helyi feladatait is figyelembe vevő módon szabályozza a természetvédelem irányítását és szervezetét.

A tervezet a természetvédelmi tevékenység központi irányítását, összehangolását és ellenőrzését az Országos Környezet- és Természetvédelmi Hivatal elnökének, az igazgatás feladatait pedig az OKTH és szervei, illetőleg a tanácsok és szerveik feladatává teszi (22. §).

V. fejezet

Záró rendelkezések

(24—26. §)

1. A természetvédelmi munka hatékonysága érdekében különösen fontos a társadalom közreműködése. Indokolt, hogy a kiemelkedő munkát végző kollektívákat és személyeket megfelelő elismerésben lehessen részesíteni (24. §).

2. A ma már hagyományosnak tekinthető „Madarak és fák napjának” megrendezését a tervezet előírja (25. §).

3. A módosított Polgári Törvénykönyv szerint az ingatlan tulajdonosát kártalanítás illeti meg, ha ingatlanának használatában akadályozzák vagy tulajdonjogát egyébként korlátozzák. A tervezet a kártalanítást mezőgazdasági ingatlanok vonatkozásában teszi lehetővé. A részletes szabályok megállapítását a Minisztertanács hatáskörébe utalja (26. §).

Minisztertanácsi rendelet

A Minisztertanács
8/1982. (III. 15.) számú
r e n d e l e t e

a természetvédelemről szóló 1982. évi 4. számú
törvényerejű rendelet végrehajtásáról

A Minisztertanács a természetvédelemről szóló 1982. évi 4. számú törvényerejű rendelet (a továbbiakban: Tvr.) 27. § (3) bekezdésében foglalt felhatalmazás alapján a következőket rendeli:

(A Tvr. 2. §-ához)

1. §

(1) A természetvédelmi értékek oltalmát [Tvr. 2. § a) pont] társadalmi jelentőségüknek megfelelően és a népgazdaság erőforrásaival összhangban, tervszerűen kell megvalósítani.

(2) A természetvédelmet elsősorban a védetté nyilvánítás távlati terve, valamint a védetté nyilvánított területek fenntarási és fejlesztési terve szerint kell megvalósítani.

(A Tvr. 3. §-ához)

2. §

(1) Regionális jellegű — országrészt, tájegységet, településegységet, agglomerációt, középfokú vonzáskörzetet, közepes vagy ennél nagyobb vízgyűjtő területet érintő — területrendezési, területfejlesztési, vízrendezési, meliorációs és a táj jellegét megváltoztató egyéb tervet jóváhagyása, illetőleg módosítása előtt az Országos Környezet- és Természetvédelmi Hivatallal (a továbbiakban: OKTH) egyeztetni kell. E tervek védett természeti területet [Tvr. 10. § (2) bek.] érintő, vagy arra kiható részének jóváhagyásra történő előterjesztéséhez az OKTH egyetértése szükséges.

(2) Az (1) bekezdésben említett nem regionális jellegű tervet jóváhagyása, illetőleg módosítása előtt az illetékes első fokú természetvédelmi hatósággal (a továbbiakban: természetvédelmi hatóság) egyeztetni kell. E tervek védett természeti területet érintő, vagy arra kiható részének jóváhagyására történő előterjesztéséhez a természetvédelmi hatóság egyetértése szükséges.

(3) Ha az (1) és (2) bekezdésben meghatározott, továbbá a mezőgazdaságra, az erdő-, vad-, víz- és egyéb gazdálkodásra vonatkozó közép- és hosszú távú tervekkel érintett területen védetté nyilvánításra kerül sor — az e rendelet hatályba lépése előtt jóváhagyott ilyen terveket — felülvizsgálni és a szükséghez képest módosítani kell.

(A Tvr. 4. §-ához)

3. §

A természetvédelemmel kapcsolatos ismereteket az oktatási intézményekben oktatni kell. Erről az illetékes miniszter (országos hatáskörű szerv vezetője) az OKTH elnökével egyetértésben gandoskodik.

(A Tvr. 6—8. §-aihoz)

4. §

Barang a földkérget alkotó kőzetben kialakult olyan természetes üreg, amelynek hossz tengelye meghaladja a két métert és mérete egy ember számára lehetővé teszi a behatolást.

5. §

Barang, barlangszakasz (a továbbiakban: barlang) felfedezését nyolc napon belül be kell jelenteni a természetvédelmi hatósághoz.

6. §

Az egészségügyi miniszter az OKTH elnökével egyetértésben barlangot gyógybarlanggá nyilváníthat. Egyidejűleg meghatározhatja a gyógybarlang éghajlati tényezői hatásának és a táj jellegének megóvása érdekében szükséges intézkedéseket.

7. §

Barang védettségét, illetőleg fokozott védettségét az OKTH elnöke feloldhatja, ha

a) védelmének fenntartásához természetvédelmi körét nem fűződik, illetőleg

b) a védelem feloldását fontos népgazdasági érdekek indokolja.

8. §

A védett és a fokozottan védett növény- és állatfajok, valamint a fokozottan védett barlangok körét az OKTH elnöke jogszabályban állapítja meg.

9. §

A védetté nyilvánítás — barlangok kivételével — hivatalból, illetőleg állampolgár vagy jogi személy (jogi személyiséggel nem rendelkező más szervezet) javaslata alapján indul meg. A javaslattevőt javaslata elbírálásának eredményéről tájékoztatni kell.

10. §

(1) Természeti terület védetté nyilvánítását a természetvédelmi hatóság készíti elő.

(2) A természetvédelmi hatóság az eljárás során tisztázza, hogy

a) a természeti terület védetté nyilvánítása indokolt-e,

b) milyen intézkedések szükségesek a védelem céljának megvalósításához,

c) a védelem ellátásához szükséges feltételek (létszám és pénzügyi eszközök) biztosíthatók-e.

(3) Természeti terület védetté nyilvánításának előkészítése során a természetvédelmi hatóság — az érdekelt szervek és állampolgárok álláspontjának megismerése érdekében — egyeztető megbeszélést és a szükséghez képest helyszíni szemlét tűz ki, amelyre — a kitűzött időpont előtt legalább tizenöt nappal — meghívja a mellékletben felsoroltakat.

(4) A természetvédelmi hatóság az előkészítés eredményéről — az érintettek álláspontjának ismertetésével — előterjesztést tesz a védetté nyilvánításra jogosulthoz [11. § (1) bek.].

11. §

(1) Természeti terület védetté nyilvánításáról

a) ha az országos jelentőségű, az OKTH elnöke államtitkári rendelkezésben,

b) ha a helyi jelentőségű, a fővárosi, megyei (a továbbiakban együtt: megyei) tanács tanácsrendeletben

rendelkezik.

(2) Természeti terület országos jelentőségét az OKTH elnöke állapítja meg.

(3) Helyi jelentőségű természeti terület védetté nyilvánításához előzetesen be kell szerezni a megyei környezet- és természetvédelmi bizottság véleményét is.

12. §

A védetté nyilvánításról szóló jogszabály tartalmazza

a) a védetté nyilvánítás tényét és a természetvédelmi érték megnevezését;

b) természeti terület védetté nyilvánítása esetén annak a Tvr. 10. § (2) bekezdése szerinti jellegét, kiterjedését, a földrészletek helyrajzi számait, valamint a területen megvalósuló természetvédelmi célt és a 46. § (1) bekezdésében meghatározottak megnevezését;

c) államtitkári rendelkezés esetén a Tvr.-ben és az e jogszabályban meghatározott egyes korlátozások és tilalmak alóli esetleges felmentést.

13. §

(1) A természeti terület, vagy annak meghatározott része fokozottan védetté nyilvánításáról az OKTH elnöke a védetté nyilvánítás során, vagy azt követően jogszabályban rendelkezik.

(2) Terület fokozottan védetté nyilvánítása során értelemszerűen kell alkalmazni a 10. és a 12. §-okban foglalt rendelkezéseket.

14. §

(1) Ha valamely természetvédelmi érték hirtelen bekövetkezett súlyos veszélyeztetése miatt a 10. §-ban meghatározott eljárás lefolytatására nincs mód, az OKTH elnöke, illetőleg a megyei tanácselnök azonnal végrehajtandó határozattal 30 napig terjedő időtartamra elrendelheti a veszélyeztető tevékenység felfüggesztését. Ha a felfüggesztést a megyei tanácselnök rendeli el, erről az OKTH elnökét haladéktalanul értesíti.

(2) Az OKTH elnöke, illetőleg a megyei tanácselnök

a) szükség szerint gondoskodik a veszélyeztetett természetvédelmi érték megfelelő oltalmáról,

b) legfeljebb két hónapra meghosszabbíthatja az (1) bekezdésben meghatározott intézkedés időtartamát.

(3) Az OKTH elnöke, illetőleg a megyei tanácselnök intézkedése előtt értesíti a felfüggesztéssel érintett gazdálkodó szervezet felügyeleti szervét.

(A Tvr. 10. §-ához)

15. §

(1) Nemzeti park: az országnak jellegzetes, természeti adottságaiban lényegesen meg nem változtatott olyan nagyobb tája, ahol a növény- és állatfajok jelenléte, a földfelszíni formák és ezek együttese a tudomány, a közművelődés és a felüdülés szempontjából különleges jelentőségű.

(2) Tájvédelmi körzet: természetvédelmi értékek, valamint kedvező természeti tulajdonságok megőrzésére és fenntartására szolgáló nagyobb terület vagy tájrész.

(3) Természetvédelmi terület:

a) védett természetvédelmi érték megővására és fenntartására szolgáló terület;

b) a barlang és védetté nyilvánított felszíni területe.

(4) Természeti emlék: a természet különleges egyedi képződménye (pl. egyes fa, facsoport, szikla, forrás, földtani szelvény).

(5) Nemzeti park és tájvédelmi körzet létesítésére kizárólag az OKTH elnöke jogosult.

16. §

(1) Nemzeti parkot, tájvédelmi körzetet, természetvédelmi területet, vagy azok meghatározott részét — ha az nemzetközi'eg kiemelkedő tudományos értéket képvisel — az OKTH elnöke jogszabályban bioszféra rezervátumká minősíthet.

(2) A bioszféra rezervátumon belül a kiemelkedő természetvédelmi érték közvetlen megővására magterületeket kell kijelölni.

(3) A bioszféra rezervátumok magterületei fokozottan védett területek, azokat a termelésből ki kell vonni és tudományos célokra kell fenntartani.

(A Tvr. 11—12. §-aihoz)

17. §

(1) Védett és fokozottan védett (a továbbiakban együtt: védett) természeti területen a táj védett jellegének és természeti állapotának megővése érdekében

a) nyomvonalas létesítmények, építmények és berendezések tervezésénél és kivitelezésénél különös figyelmet kell fordítani arra, hogy azok harmonikusan illeszkedjenek a tájba;

b) gondoskodni kell a létesítmények, építmények és berendezések környezetének rendezéséről és — szükséghez képest — tájba illő növényzet ültetéséről, megfelelő takarófásításról;

c) véglegesen használaton kívül helyezett létesítmény esetén gondoskodni kell a tájra jellemző természeti állapot helyreállításáról, vagy a rendezési tervben meghatározott állapot kialakításáról;

d) erdőfelújítást és telepítést elsősorban őshonos fajokkal kell elvégezni;

e) gondoskodni kell a védett növény- és állatfajok fennmaradásához szükséges talajviszonyok és vízháztartás megőrzéséről;

f) állatfaj vagy -fajta betelepítése, illetőleg állatok tartása során gondoskodni kell arról, hogy azok a természetvédelmi értékeket ne károsítsák.

(2) Az (1) bekezdésben meghatározott kötelezettségek teljesítésére a természetvédelmi hatóság kezdeményezése alapján az engedélyezésre jogosult hatóság, illetőleg ilyen hiányában a természetvédelmi hatóság kötelezheti az érdekeltet és meghatározhatja a kötelezettség teljesítésének módját, valamint határidejét.

18. §

(1) Védett természeti területen a természetvédelmi hatóság engedélye szükséges

a) kutatás — a földtani kutatás kivételével — kísérlet és gyűjtés végzéséhez,

b) vadon élő tájidegen növény- és állatfajok, továbbá tájidegen állatfajta betelepítéséhez,

c) gyeperősítéséhez vagy felújításához,

d) védett természeti terület helyreállításához, jellegének, továbbá használatának megváltoztatásához,

e) nád és más vízinövényzet égetéséhez,

f) erdő kivételével bármely fa kivágásához.

(2) Barlangi bűvármerüléshez, közönség számára meg nem nyitott barlang látogatásához a természetvédelmi hatóság; barlang kiépítéséhez, hasznosításához, továbbá képződményeinek kimentéséhez, hasznosításához, értékesítéséhez és külföldre juttatásához az OKTH engedélyre szüség.

19. §

Védett természeti területen vagy annak meghatározott részén a közlekedés és a tartózkodást — ha a védelem érdekei szükségessé teszik — a természetvédelmi hatóság korlátozhatja.

20. §

A természetvédelmi hatóság hozzájárulása szükséges védett természeti terület állagát, illetőleg állapotát befolyásoló minden tevékenység, így különösen

- a) művelési ág megváltoztatása,
- b) a terület bármely része mezőgazdasági művelésből való kivonása,
- c) külterületi földrészlet alakja és terjedelme megváltoztatása,
- d) telekalakítás, területfelhasználás, építés, létesítés és használatbavétel,
- e) nyomvonalas létesítmény és földmű építése,
- f) vízimunka, vízellétesítmény és vízhasználat,
- g) a földtani kutatások kivételével bányászati tevékenység,
- h) ipari tevékenység gyakorlásához szükséges telep létesítésének engedélyezéséhez.

21. §

Védett természeti terület jogellenes zavarása, veszélyeztetése vagy károsítása esetén a természetvédelmi hatóság köteles az ilyen magatartás tanúsítóját a tevékenység folytatásától eltiltani.

22. §

Fokozottan védett természeti területen a természetvédelmi hatóság engedélyre szüség

- a) a tartózkodásra,
- b) a kijelölt utakról való letérésre,
- c) a filmezésre, valamint a fényképezésre,
- d) vegyi anyagok (növényvédőszer, műtrágya stb.) használatára,
- e) gyepek felülvetésére vagy öntözésére,
- f) mélyszántásra,
- g) nád és más vizenövényzet aratására vagy irtására,
- h) legeltetésre és kaszálásra.

23. §

Fokozottan védett természeti terület 500 méteres körzetében növényvédelmi munkát úgy kell végezni, hogy emiatt a fokozottan védett természeti terület ne károsodjon.

(A Tvr. 13—15. §-aihoz)

24. §

(1) Védett természeti területen építési, telekalakítási tilalom, használati korlátozás, halászati tilalom, továbbá vadászati, halászati korlátozás fontos természetvédelmi érdekből a természetvédelmi hatóság kezdeményezésére rendelhető el.

(2) Fokozottan védett természeti területen tilos olyan tevékenységet folytatni, illetőleg olyan épületet, egyéb építményt, berendezést létesíteni vagy üzemeltetni, amely annak jellegét és állapotát zavarja, veszélyezteti, károsítja, vagy ott a tájképi egységet megbontja.

(3) Fokozottan védett természeti területen a vadászat és halászat időszakának megállapításához a természetvédelmi hatóság előzetes hozzájárulása szükséges.

(4) Telekalakítási, illetőleg építési tilalom elrendelése esetén a kártalanításra az építésügyi jogszabályok rendelkezései az irányadók.

25. §

(1) A tulajdonos, kezelő, használó (a továbbiakban együtt: tulajdonos) köteles túrni a természetvédelmi hatóságnak a természetvédelmi érték oltalma, tudományos megismerése érdekében végzett tevékenységét, így különösen a természetvédelmi érték megközelítését, őrzését, állapotának ellenőrzését és a védettségre utaló, valamint eligazítótáblák elhelyezését. Az e tevékenység során okozott károkért a tulajdonost kártalanítani kell.

(2) A tulajdonos köteles túrni, hogy a természetvédelmi hatóság a természetvédelmi érték oltalma, tudományos megismerése érdekében ingatlanát időlegesen használja, arra használati jogot szerezzen vagy tulajdonjogát egyébként korlátozza.

(3) Mezőgazdasági ingatlan rendeltetésszerű használatának — a jogszabály hatálybalépését követően elrendelt — korlátozásokból eredő akadályoztatása miatt járó kártalanítás a védett területen jelentkező terméskiesés 8—12 évre számított összege, továbbá a művelési ág változásából eredő kár.

(4) Ha valamely építmény állapota a természetvédelem érdekeit sérti, illetőleg az építési engedély nélkül vagy az engedélytől eltérő módon megépített építmény a védett természeti állapotot zavarja, a szükséges építési munkák elvégzésére az

építésügyről szóló jogszabályokat kell alkalmazni. Ennek során az építménynak a természetvédelem érdekeit sértő állapota miatt elrendelt átalakításával, illetőleg lebontásával kapcsolatos költségek és károk — a területrendezési okokból elrendelt építési munkákra irányadó rendelkezések szerint — a természetvédelmi hatóságot terhelik.

26. §

Védett természeti területen levő külterületi ingatlan elidegenítése esetén a Magyar Állam elővásárlási jogát az OKTH felügyelősegei gyakorolják.

(A Tvr. 16. §-ához)

27. §

A természetvédelmi őr működési területén jogosult, illetőleg köteles

a) a természetvédelmi értéket veszélyeztető vagy károsító cselekményt elkövető személyt igazoltatni és a védett természeti területről eltávolítani;

b) azt a járművet, amelyről alaposan feltételezhető, hogy azon jogellenesen szerzett természetvédelmi érték van, feltartóztatni, a jármű vezetőjét és kísérőjét igazoltatni;

c) azt a személyt, aki személyazonosságát, továbbá a nála levő vagy a feltartóztatott járművön található természetvédelmi érték megszerzésének jogosságát nem igazolja, a legközelebbi rendőri szervhez bekísérni;

d) az általa észlelt vagy tudomására jutott — a természetvédelem érdekeit sértő — cselekmény miatt a gyanúsított ellen a feljelentést (bejelentést) megtenni;

e) a károsító cselekmény elkövetésén tettenért személytől a jogellenesen szerzett természetvédelmi értéket és az elkövetéshez használt eszközöket elvenni, s azokat a legközelebbi rendőri szervnek, természetvédelmi hatóságnak átadni;

f) jogszabályban meghatározott esetben helyszíni bírságot kiszabni.

28. §

(1) A természetvédelmi őrszolgálat felett a felügyeletet az OKTH elnöke a belügyminiszterrel egyetértésben gyakorolja.

(2) A természetvédelmi őrk szolgálatának ellátására vonatkozó részletes szabályokat (képesítési előírások, szakvizsga stb.) az OKTH elnöke a belügyminiszterrel egyetértésben állapítja meg.

29. §

Az OKTH elnöke — a társadalmi szervezetekkel együttműködve — a természetvédelem hatékonyságának fokozására társadalmi természetvé-

delmi szolgálatot szervezhet. A szolgálat tagjait, szolgálati igazolvánnyal és jelvényvel kell ellátni, szolgálatuk ellátása során őket a 27. § a) és b) és d) pontjaiban meghatározott jogok illetik meg és kötelezettségek terhelik.

(A Tvr. 17—19. §-aihoz)

30. §

A védett növény- és állatfajok tenyésztését befolyásoló mező- és erdőgazdasági rendeltetésű vegyi anyagok hazai felhasználásának engedélyezéséhez az OKTH hozzájárulása is szükséges.

31. §

(1) A védetté, illetőleg fokozottan védetté nyilvánított növényfaj (a továbbiakban együtt: védett növényfaj) védettségének hatálya kiterjed a faj minden egyedére, az egyed valamennyi részére (gumó, hagyma, gyökér, hajtás, levél, virág, mag stb.), bármely állapotára (élő egyed, preparátum).

(2) A természetvédelmi hatóság engedélye szükséges

a) védett növényfaj egyedének nem védett természeti területen történő szervezett, illetőleg kereskedelmi célú gyűjtéséhez,

b) védett növényfaj egyedének preparálásához, értékesítéséhez és külföldre juttatásához,

c) védett faszorban levő, továbbá egyes védett fák kivágásához, természeti állapotuk megváltoztatásához.

32. §

(1) A védett, illetőleg fokozottan védett állatfaj (a továbbiakban együtt: védett állatfaj) védettségének hatálya kiterjed a faj minden egyedére, az egyed valamennyi fejlődési alakjára (pete, lárva, báb, tojás, fióka, kifejllett állat stb.), bármely állapotára (élő vagy elpusztított egyed, preparátum).

(2) A védett állatfajhoz tartozó egyed szaporodásának időszakában tartózkodni kell a szaporodási hely minden olyan jelentős zavarásától (növényzet irtása, ritkítása, égetése stb.), amely az állat szaporodását veszélyezteti.

(3) A (2) bekezdésben meghatározott tilalom a gazdálkodó szervezetek [Ptk. 685. § c) pont] és személyek esetében — ha a szaporodási hely zavarása termelődévképességük szükségszerű velejárója — csak fokozottan védett állatfaj egyedének tekintetében áll fenn.

33. §

(1) A természetvédelmi hatóság engedélye szükséges védett állatfaj állományának szabályozására, egyedeinek gyűjtésére, befogására, elejtésére, tartására, mesterséges szaporítására, értékesítésére,

külföldre juttatására vagy külföldről való behozatalára, kikészítésére (preparálására).

(2) A természetvédelmi hatóság védett állatfaj egyedének gyűjtésére, befogására és elejtésére adott engedélyében meghatározhatja az állattal rendelkezni jogosultat is.

34. §

(1) Rovarcsapdát — az erdő- és növényvédelmi előjelzésre használt rovarcsapdák kivételével — csak a természetvédelmi hatóság engedélyével szabad működtetni.

(2) A természetvédelmi hatóság engedélye szükséges a fehér gólya fészkeknek áthelyezéséhez, illetve eltávolításához.

35. §

Vadon élő nem védett állatfaj állományának csökkentését szolgáló új eljárás bevezetéséhez az OKTH hozzájárulása is szükséges.

36. §

Magyarországon nem honos vadon élő állatfaj betelepítéséhez és elterjesztéséhez az OKTH hozzájárulása szükséges.

37. §

A kiveszőben levő ősi hazai házi állatfajták állományának védelméről, génkészletük megőrzéséről a mezőgazdasági és élelmiszerügyi miniszter az OKTH elnökével egyetértésben gondoskodik.

38. §

Fokozottan védett növény-, illetőleg állatfaj esetében a 31. § (2) bekezdésében és a 33. § (1) bekezdésében meghatározott engedélyek csak természetvédelmi vagy más fontos közérdekből adhatók meg.

(A Tvr. 20. §-ához)

39. §

(1) A természetvédelmi bírság (a továbbiakban: bírság) mértéke

a) védett természeti területen a védelem céljával össze nem egyeztethető tevékenység folytatása esetén megkezdett hektáronként legfeljebb húsz ezer forint;

b) védett természeti területnek vagy részének engedély nélküli megváltoztatása, átalakítása, megrongálása, vagy más módon történő károsítása

esetén megkezdett hektáronként, illetőleg barlang esetében megkezdett 100 négyzetméterenként, legfeljebb százezer forint;

c) védett növény- vagy állatfaj egyedével kapcsolatos tevékenység engedély nélküli végzése esetén legfeljebb az egyed pénzben kifejezett értéke;

d) fokozottan védett állatfaj egyedének szaporodását jelentősen zavaró tevékenység esetén legfeljebb az egyed pénzben kifejezett értéke;

e) fokozottan védett növény- vagy állatfaj hazai állományának fennmaradását veszélyeztető, tömeges pusztulás előidézése esetén az elpusztult egyedek pénzben kifejezett értékének legfeljebb tízszerese.

(2) A védett és a fokozottan védett növény- és állatfajok pénzben kifejezett értékét az OKTH elnöke állapítja meg.

40. §

(1) A 39. § szerinti bírságot

a) országos jelentőségű természetvédelmi érték tekintetében a 45. § (1) bekezdés a) pontjában,

b) helyi jelentőségű természetvédelmi érték esetében a 45. § (1) bekezdés b) pontjában

meghatározott természetvédelmi hatóság szabja ki.

(2) Nem lehet bírságot kiszabni a kiszabásának alapjául szolgáló tényeknek a természetvédelmi hatóság tudomására jutásától számított hat hónapon túl.

41. §

A 39. § (1) bekezdés a) pontjának alkalmazásában a védelem céljával össze nem egyeztethető minden olyan tevékenység, amely az adott területen tilos, akkor is, ha annak következtében a területen levő természetvédelmi érték tényleges károsodása nem következett be.

42. §

A bírságot a Központi Környezetvédelmi Alap számlájára kell befizetni.

(A Tvr. 21. §-ához)

43. §

(1) A természetvédelmi hatóság a védett állatfaj egyede által okozott károk megelőzése, illetőleg mérséklése érdekében

a) engedélyezheti a védett állatfaj egyedének a veszélyeztetett területéről történő távoltartását meghatározott riasztási módszer alkalmazásával,

b) engedélyezheti a túlszaporodott védett állatfaj állományának meghatározott mértékű csökkentését (áttelepítést, gyéritését).

(2) Védett állatfaj túlszaporodása esetén a ki-lövés útján történő állománycsökkentést a természetvédelmi hatóság elsősorban a területileg illetékes vadászatra jogosult részére engedélyezi, illetőleg azt az állománycsökkentésre kötelezi.

(3) Ha a védett állat lőfegyverrel történő elejtésére nem a területileg illetékes vadászatra jogosult kap engedélyt, az engedélyes a vadászterületen csak a vadászati szabályok betartásával tarthatózkodhat.

(A Tvr. 22. §-ához)

44. §

Az OKTH a természetvédelem központi irányítása körében

a) irányítja a tanácsi szakigazgatási tevékenységet;

b) irányítja területi szerveit;

c) jogszabályban meghatározott ügyekben hatósági jogkört gyakorol;

d) terveket készít a természetvédelmi tevékenység továbbfejlesztésére és szervezi azok megvalósítását;

e) gondoskodik az országos jelentőségű természetvédelmi értékek megőrzéséről és fenntartásáról;

f) részt vesz a természetvédelmi célú tudományos kutatások szervezésében és az ehhez szükséges feltételek biztosításában;

g) szervezi a természetvédelem népszerűsítését és eredményeinek ismertetését;

h) a társadalmi szervezetek útján mozgósítja a lakosságot a természetvédelem céljainak megvalósítása érdekében;

i) nemzetközi kapcsolatokat alakít ki és tart fenn;

j) ellátja a hatáskörébe utalt egyéb feladatokat.

45. §

(1) Ha jogszabály másként nem rendelkezik, természetvédelmi ügyekben az első fokú hatósági jogkört

a) az országos jelentőségű természetvédelmi értékek tekintetében az OKTH felügyelősége,

b) a helyi jelentőségű természetvédelmi értékek tekintetében a megyei tanács végrehajtó bizottságának mezőgazdasági és élelmiszerügyi feladatokat ellátó szakigazgatási szerve

gyakorolja.

(2) Az OKTH felügyelőségeinek elnevezését, illetékességi területét és részletes feladatait az OKTH elnöke jogszabályban állapítja meg.

46. §

(1) A természetvédelmi értékek megóvását, őrzését, fenntartását, bemutatását, valamint helyreállítását az OKTH, illetőleg a megyei tanács

a) saját szervei (felügyelőség, nemzeti park igazgatóság, illetőleg tanácsi vállalat, intézmény) útján látja el, vagy azzal

b) más szervezetet, illetőleg személyt bízhat meg.

(2) A nemzeti park igazgatóságok elnevezését, székhelyét, működési területét, valamint részletes feladatait az OKTH elnöke jogszabályban állapítja meg.

(A Tvr. 23. §-ához)

47. §

A természetvédelem tervszerű fejlesztéséhez szükséges anyagi eszközökről az állami költségvetésben és a Központi Környezetvédelmi Alapból kell gondoskodni.

48. §

A természetvédelmi értékekről nyilvántartást kell vezetni, melynek szabályait az OKTH elnöke állapítja meg.

(A Tvr. 26. §-ához)

49. §

E rendelet nem érinti a hatálybalépése előtt hozott védetté nyilvánító határozatok és államtitkári rendelkezések hatályát.

50. §

(1) Ez a rendelet 1982. július 1-én lép hatályba, egyidejűleg a természetvédelemről szóló 1961. évi 18. számú törvényerejű rendelet végrehajtására kiadott 12/1971. (IV. 1.) Korm. számú rendelet, valamint az azt módosító 29/1972. (X. 4.) MT számú rendelet melléklete I. részének 28. pontja, továbbá a 14/1979. (IV. 6.) MT számú rendelet 10. § (2) bekezdés b) pontjával módosított 33/1977. (VIII. 28.) MT számú rendelet hatályát veszti.

(2) E rendelet hatálya nem érinti a hatálybalépése előtt indult védetté nyilvánítást előkészítő eljárások rendjét.

(3) E rendelet előírásait hatósági ügyekben a hatálybalépését követően indult eljárásokban kell alkalmazni.

51. §

(1) Az egyes szabálysértésekről szóló 17/1968. (IV. 14.) Korm. számú rendelet (a továbbiakban: R.) 107. §-a hatályát veszti.

(2) A R. 111. §-ának helyébe a következő rendelkezés lép:

„111. § (1) Aki

a) védett növény- vagy állatfaj egyedét, barlangi képződményt jogellenesen elpusztít, megrongál, illetőleg védett állatfaj egyedét élettevékenységében jelentős mértékben zavar,

b) a természetvédelmi hatóság engedélyéhez vagy hozzájárulásához kötött tevékenységet engedély vagy hozzájárulás nélkül, vagy az engedélytől, hozzájárulástól eltérő módon végez vagy végeztet, bejelentési kötelezettségének nem tesz eleget,

c) védett természeti területen a védelmi célokkal össze nem egyeztethető tevékenységet folytat: szemetel, a területet más módon szennyezi, tiltott helyen tartózkodik, tiltott módon közlekedik, engedély nélkül tüzet rak

tízezer forintig terjedő pénzbírsággal sújtható.

(2) Az (1) bekezdés rendelkezéseit kell alkalmazni fokozottan védett természetvédelmi érték tekintetében is, ha a cselekmény nem bűncselekmény.

(3) Azt a dolgot, amelyre nézve az (1) bekezdés a) és b) pontjaiban meghatározott szabálysértést elkövették, ha annak feltételei fennállnak, el kell kobozni.

(4) Az (1) bekezdés c) pontjában meghatározott szabálysértés elkövetőjére a rendőrség, valamint a természetvédelmi hatóság részéről eljáró és erre felhatalmazott személy helyszíni bírságot szabhat ki.”

(3) Az R. az alábbi 111/C. §-sal egészül ki:

„Felhívással szembeni engedetlenség.

111/C. § Aki az erdő-, a vadállomány és a védett természeti értékek őrzésével, védelmével kapcsolatban az erdősz, az erdőőr, a vadőr, a természetvédelmi őr, a mezőőr, illetőleg a halőr törvényes felhívásának nem tesz eleget, ezer forintig terjedő pénzbírsággal sújtható.”

52. §

(1) Ahol e rendelet kihirdetése előtt hatályba lépett jogszabály (védetté nyilvánító határozat) természetvédelmi hatósági ügyben első fokon eljáró szervként Országos Környezet- és Természetvédelmi Hivatalról rendelkezik, ezen a 45. § (1) bekezdésének a) pontjában meghatározott szervet kell érteni.

(2) Ahol jogszabály (védetté nyilvánító határozat) szigorúan védett területről rendelkezik, azon fokozottan védett természeti területet kell érteni, és arra az e rendeletben meghatározott előírásokat kell alkalmazni.

Lázár György s. k.,
a Minisztertanács elnöke

Melléklet

a 8/1982. (III. 15.) MT számú rendelethez

Terület védetté nyilvánítását előkészítő eljárás résztvevői

Terület védetté nyilvánítását előkészítő egyeztető megbeszélésre, illetőleg helyszíni szemlére meg kell hívni

1. a javaslattevőt;

2. a községi szakigazgatási szerv vezetőjét, a fővárosi kerületi, illetőleg városi tanács vb illetékes szakigazgatási szervei vezetőit, valamint a járási hivatal illetékes szervezeti egységeinek vezetőit, valamint a megyei tanács vb illetékes osztályainak vezetőit;

3. a járási, városi összevont járási és városi, fővárosi, kerületi földhivatalt, több járást, várost, fővárosi kerületet érintő ügyben az érdekelt megyei, fővárosi földhivatalt, több megyét vagy megyét és a fővárost érintő ügyekben a Mezőgazdasági és Élelmezésügyi Minisztériumot;

4. a Belügyminisztériumot;

5. a Honvédelmi Minisztériumot;

6. az Ipari Minisztériumot;

7. a Központi Földtani Hivatalt;

8. az érdekelt

— erdőfelügyelőiséget,

— vízügyi igazgatóságot,

— KPM közúti igazgatóságot,

— postaigazgatóságot,

— vasútigazgatóságot,

— állami közegészségügyi és járványügyi felügyelőiséget,

— fővárosi, megyei növényvédelmi és agrokémiai állomást,

— kerületi bányaműszaki felügyelőiséget,

— vadászatra, halászatra jogosultat,

— mezőgazdasági és ipari üzemeket, bányavállalatokat;

9. gyógyfürdő- és üdülőüggyel, valamint az ásvány- és gyógyvizek feltárásával, hasznosításával kapcsolatos egészségügyi érdekek esetén az illetékes járási, megyei városi kerületi hivatal, illetőleg városi, fővárosi kerületi tanács végrehajtó bizottságának egészségügyi feladatokat ellátó szakigazgatási szervét, illetőleg szervezeti egységét; országos jelentőségű érdekek esetén az Egészségügyi Minisztérium, Országos Gyógyfürdő Igazgatóságát és az Országos Idegenforgalmi Tanácsot. Budapesten a fürdőellátásért felelős fővárosi tanács szakigazgatási szervét;

10. helyi jelentőségű természeti terület esetében az OKTH-t.

Rendelkezés

**Az Országos Környezet- és Természetvédelmi
Hivatal elnökének**

1/1982. (III. 15.) OKTH számú

r e n d e l k e z é s e

**a védett és fokozottan védett növény-
és állatfajokról, egyedeik értékéről,
a fokozottan védett barlangok körének
megállapításáról, valamint egyes védett
állatfajokkal kapcsolatos korlátozások és tilalmak
alóli felmentésekről**

A természetvédelemről szóló 1982. évi 4. számú törvényerejű rendelet végrehajtására kiadott 8/1982. (III. 15.) MT számú rendelet (a továbbiakban: R.) 8. §-ában és 12. §-ának c) pontjában, valamint 39. §-ának (2) bekezdésében kapott felhatalmazás alapján a következőket rendelem,

1. §

A védett növény- és állatfajokat, valamint egyediek értékét az 1. számú, illetőleg a 2. számú melléklet, a fokozottan védett növény- és állatfajokat és egyedeik értékét a 3. számú, illetőleg a 4. számú melléklet, a fokozottan védett barlangokat az 5. számú melléklet szerint állapítom meg.

2. §

(1) A R. 33. §-ában meghatározott engedélyek beszerzése nem szükséges:

a) védett állatfaj egyedeiből, azok fejlődési alakjaiból álló 1971. április 1. előtt keletkezett gyűjtemények, illetőleg az azt követően történt védetté nyilvánításukat megelőzően gyűjtött, illetőleg preparált példányai tartására,

b) a tavi- és a kecskebéka mesterséges halastavakon történő befogására, tenyésztésére, az itt befogott, illetőleg tenyésztett egyedek értékesítésére, külföldre juttatására, kikészítésére (preparálására).

(2) Nem szükséges engedély továbbá:

— a sűrke gémnek mesterséges halastavakon,

— a danka- és ezüstsíralynak október 1-től november 30-ig a mesterséges halastavak ivadéknevelő tőegységein,

— a héjának, a menyétnék és a sünnék a törzsszállomány elhelyezésére szolgáló szárnyasvad, valamint baromfitenyésztő telepeken egész évben, továbbá július 1-től október 31-ig a szárnyasvad

utónevelését szolgáló bekerített helyeken és azok 500 méteres körzetében,

— a vakond kertekben, parkokban történő befogására vagy elejtésére, illetőleg a lakóépületekben megtelepedett nyest és pele befogására vagy elejtésére.

3. §

Ez a rendelkezés 1982. július hó 1. napján lép hatályba.

Egyidejűleg az egyes vadon élő gerinces állatfajok védetté nyilvánításáról szóló 290/1974. (TK 13.) OTvH számú határozat, valamint a védetté nyilvánított állatok értékének megállapításáról szóló 3/1975. (TK. 21.) OTvH számú utasítás hatályát veszti.

Dr. Gonda György s. k.,

államtitkár

az Országos Környezet- és Természetvédelmi Hivatal
elnöke

1. számú melléklet

az 1/1982. (III. 15.) OKTH számú rendelkezéshez

A védett növényfajok és pénzben kifejezett értékük

A védett növényfaj neve	Egy példány pénzben kifejezett értéke, Ft
1.	2.
Afonya, tőzeg (Vaccinium oxycoccos)	3000
Afonya, vörös (V. vitis-idaea)	2000
Aggófű, csermely (Senecio rivularis)	1000
Aggófű, havasalji (S. ovirensis)	2000
Aggófű, narancsvörös (S. aurantiacus)	2000
Aldrovanda (Aldrovanda vesiculosa)	3000
Angyalgyökér, mocsári (Angelica palustris)	3000
Árnika (Arnica montana)	3000

* A magyar növénynevek a SOÓ R.—KÁRPÁTI Z.: Növényhatározó II. (Tankönyvkiadó 1968.), a latin nevek az újabb irodalom nomenklatúráját követik.

4. számú melléklet

az 1/1982. (III. 15.) OKTH számú rendelkezéshez

Fokozottan védett állatfajok
és pénzben kifejezett értékük

A fokozottan védett állatfaj neve	Egy példány pénzben kifejezett értéke (Ft)
1.	2.
A) Hüllők	
Haragos sikló (<i>Coluber jugularis</i>)	30 000
B) Madarak	
Batla (<i>Plegadis falcinellus</i>)	30 000
Békászó sas (<i>Aquila pomarina</i>)	30 000
Császármadár (<i>Tetrastes bonasia</i>)	30 000
Fekete gólya (<i>Ciconia nigra</i>)	30 000
Gólyatöcs (<i>Himantopus himantopus</i>)	30 000
Gulipán (<i>Recurvirostra avosetta</i>)	30 000
Gyurgyalag (<i>Merops apiaster</i>)	30 000
Halászsas (<i>Pandion haliaëtus</i>)	30 000
Hamvas rétihéja (<i>Circus pygargus</i>)	30 000
Holló (<i>Corvus corax</i>)	30 000
Kanalasgém (<i>Platalea leucorodia</i>)	30 000
Kerecsensólyom (<i>Falco cherrug</i>)	50 000
Kígyászölyv (<i>Circaëtus gallicus</i>)	30 000
Kishéja (<i>Accipiter brevipes</i>)	30 000
Kiskócsag (<i>Egretta garzetta</i>)	30 000
Nagykócsag (<i>Egretta alba</i>)	50 000
Nagypóling (<i>Numenius arquata</i>)	30 000
Parlagi sas (<i>Aquila heliaca</i>)	50 000
Réti sas (<i>Haliaëtus albicilla</i>)	50 000
Széki lile (<i>Charadrius alexandrinus</i>)	30 000
Székicsér (<i>Glareola pratincola</i>)	30 000

1.

2.

Sziki pacsirta (<i>Calandrella brachydactyla</i>)	30 000
Szirtisas (<i>Aquila chrysaetos</i>)	50 000
Törpesas (<i>Hieraëtus pennatus</i>)	30 000
Túzok (<i>Otis tarda</i>)	50 000
Ugartyúk (<i>Burhinus oediconemus</i>)	30 000
Uhu (<i>Bubo bubo</i>)	30 000
Üstökösgém (<i>Ardeola ralloides</i>)	30 000
Vándorsólyom (<i>Falco peregrinus</i>)	50 000
Vízirigó (<i>Cinclus cinclus</i>)	30 000
Vöröskánya (<i>Milvus milvus</i>)	30 000
C) Emlősök	
Földikutyta (<i>Spalax leucodon</i>)	50 000
Vidra (<i>Lutra lutra</i>)	50 000

5. számú melléklet

az 1/1982. (III. 15.) OKTH számú rendelkezéshez

Fokozottan védett barlangok

A) Az Aggteleki karsztvidék területén	
Almási-zsomboly	
Baradla-barlangrendszer	
Béke-barlang	
Esztramosi Földvári Aladár-barlang	
Kopaszgaly-oldali 2. sz. víznyelő	
Kossuth-barlang	
Meteor-barlang	
Rákóczi 1. sz. barlang	
Rákóczi 2. sz. barlang	
Rejtekek-zsomboly	
Szabadság-barlang	
Szabó-pallagi-zsomboly	

Vass Imre-barlang

Vecsem-bükki zsomboly

B) A Bakony hegységben

Alba Regia-barlang

Cserszegtomaji-kútbarlang

Forrás-barlang

Háromkürtő-zsomboly

Hévízi-forrásbarlang

Kórház-barlang

Lóczy-barlang

Odvas-kői-barlang

Tapolcai-tavasbarlang

C) A Budai hegységben

Bátori-barlang

Budai-várbarlang

Ferenc-hegyi-barlang

Gellérthegy-i-barlang

Mátyás-hegyi-barlang

Molnár János-barlang

Pálvölgyi-barlang

Remete-bárlang

Remete-völgyi-barlang

Róka-hegyi-barlang

Solymári ördöglyuk

Szemlőhegyi-barlang

D) A Bükk hegységben

Anna-barlang

Balla-barlang

Bolhási-víznyelőbarlang

Borókás-tebri 2. sz. víznyelőbarlang

Büdös-pest

Diógyórtapolcai-barlang

Fekete-barlang

Hajnóczy-barlang

Hillebrand Jenő-barlang

Istállós-kői-barlang

István-barlang

István-lápai-barlang

Jávorkúti-víznyelőbarlang

Kecske-lyuk

Kis-kőháti-zsomboly

Kő-lyuk

Létrási-vizesbarlang

Létrás-tetői-barlang

Miskolctapolcai-tavasbarlang

Nagykőmázsa-oldali-zsomboly

Nagykőmázsa-völgyi-víznyelőbarlang

Pes-kő-barlang

Pérez-pataki-víznyelőbarlang

Suba-lyuk

Szamentu-barlang

Szeleta-barlang

Tar-kői-kőfülke

Udvar-kő

Upponyi 1. sz. kőfülke

Vénusz-barlang

E) A Cserhát hegységben

Naszályi-víznyelőbarlang

F) A Gerecse hegységben

Angyal-forrási-barlang

Jankovics-barlang

Lengyel-barlang

Megalodus-barlang

Öreg-kői 2. sz. zsomboly

Pisznice-barlang

Szelim-lyuk

G) A Mátra hegységben

Csörgő-lyuk

H) A Mecsek hegységben

Abaligeti-barlang

Mánfai-kőlyuk

Orfői Vizfő-barlang

I) A Pilis hegységben

Leány-barlang

Legény-barlang

Papp Ferenc-barlang

Pilisszántói-kőfülke

Sátorkőpusztai-barlang

Strázsa-hegyi-barlang

Szoplaki-barlang

J) A Vértes-hegységben

Csákvári-barlang

Szerkeszti a Minisztertanács Titkársága. A szerkesztésért felelős dr. Mónus Lajos. Kiadja a Lapkiadó Vállalat. Budapest. VII., Lenin körút 9—11., levélcím: postafiók 223. 1906. Telefon: 221-285. Felelős kiadó: Siklósi Norbert Szerkesztőség: Budapest V., Bajcsy-Zsilinszky út 78. IV. em. 1055. Telefon: 321-592. Terjeszti a Magyar Posta Előfizethető: a hírlapkézből postahivataloknál és a Posta Központi Hírlap Irodánál (postacím: Budapest V., József nádor tér 1. 1900) közvetlenül vagy postautalványon, valamint átutalással KHI 215-96162 pénzforgalmi jelzőszámára. Havi előfizetési díj: 24,— Ft. Éves előfizetési díj: 288,— Ft.

Index: 25 801

HU ISSN 0133-7696

1805 — Szikra Lapnyomda, Budapest Felelős vezető: Csöndes Zoltán vezérigazgató
Szedte a Zrínyi Nyomda, Felelős vezető: Vágó Sándorné vezérigazgató — 82.2223/9-10

